

Nr 17.

Av herr **Boberg**, om vidtagande av åtgärder för nyttigt och fruktbringande samarbete mellan präster och lekmän m. m.

Den, som med uppmärksamhet och intresse följer tidens rörelser och vad som sker på djupet bland vårt folk, inser klarligen, att ingenting är viktigare än att ett sunt och kraftigt inre uppbyggelsearbete äger rum och att detta arbete bedrives på ett tidsenligt sätt, som kan befrämja dess framgång. Ty det är dock på själens utrustning, tro och livsmål, som utvecklingen till ont eller gott beror. Missvårdas det andliga livet, erhåller icke detta sund näring och ledning, så sträcka sig de ledsamma följderna därav ut i alla riktningar och giva sig tillkänna i svaghet, upplösning, självsvåld och osäkerhet på snart sagt alla livets områden.

För närvarande befinna vi oss i en period av stark påfrestning, då det gäller de andliga värdena, som stå i fara att underskattas och missaktas. Världskriget med dess sorgliga verkningar har mycket bidragit till att skapa tvivel på den inre rättvisan och på kristendomens förmåga att tygla de själviska och onda krafterna i världen. Materialismen, representerad av industrialismen, kapitalismen och klasskampen samt det därav uppkomna hatet och spänningen ha trängt i förgrunden. Litteratur, konst och nöjesliv ha ofta dragits ned och bidragit till att skapa liknöjdhet och misstroende för det verkligt andliga och dess betydelse och nödvändighet för ett sunt själs- och samhällsliv. Ett sådant kan nämligen aldrig utveckla sig och bestå genom enbart kritik, förnekelse, skämt och hugskottsartade spekulationer.

Kyrkans uppgift är att hålla de kristna idealen levande bland folket och söka att göra kristendomens sanningar verksamma i hem- och samliv. Tyvärr har dock kyrkan på allt för många platser i landet mist greppet om sifflva folket. Detta går ofta sin egen väg; kyrkorna stå tämligen

tomma, synnerligen ute i landsorten. Härtill har väl delvis den exklusivt frikyrkliga rörelsen bidragit. Men det ligger utan tvivel en stor skuld hos kyrkan, att den icke från början tog mer intresse uti och mer hand om dessa andliga rörelser bland folket. Men även vi frikyrkliga stå i fara att se åhörareskarorna glesna av i våra kyrkor och missionshus. Ty hela tidens dragning går utåt till affärer, politik, social kamp och — nöjen. Där nitiska och begåvade präster och predikanter verka, visar dock evangelium sin gamla kraft att samla, väcka, behärska och andligen fostra människor.

Den som tänker på, vad kyrkan med sin gamla och väldiga organism kunde vara i och bland vårt folk och därmed jämför, vad hon för närvarande mångenstädes är, gripes av vemod och önskade gärna, att kyrkan om möjligt måtte leva upp till ett kraftigare och rikare liv. Hur skall detta ske? Detta är just frågan. En orsak, att kyrkan utövar så litet inflytande och att kyrkorna stå så tomma på många platser i landet, är utan tvivel den, att många av dess präster äro för gamla, utslitna och trötta. Somliga sakna innerst nitet och den erforderliga begåvningen för sitt viktiga kall. Huru skall man vänta, att kyrkan på deras ort skall gå framåt och utöva något vidare inflytande på folkets andliga fostran och liv? Vissa präster äro också nedtyngda av annat rent civilt arbete. Deras tid och krafter räcka icke till för församlingsvården och förberedelse för själva predikan, vilka båda äro så viktiga.

Prästen liksom predikanten måste också tänka och tala folkets språk, så att folket förstår predikan. Och han måste känna och leva med i de frågor, varom det rör sig, om det skall bli anda och sanning uti förkunnelsen. Egentligen är prästens kall mycket svårt och krävande. Och det är lättare att framställa krav på, hur det skulle vara, än att verkligen bistå honom, så att han får hjälp uti sitt viktiga värv. Men hjälp behöver han.

Denna hjälp måste komma från församlingen, från lekmannahåll. Kyrkorådsinstitutionen hade väl till sitt ursprungliga syfte att vara pastorn en sådan hjälp. Kyrkorådet har dock utvecklats på ett sådant sätt, att ändamålet delvis förfelats, då det gäller den sak, som här åsyftas. Olyckan för kyrkan är, att prästen står så gott som alldeles ensam, då det gäller att uppehålla predikan och den andliga verksamheten i församlingen. Detta är icke lyckligt varken för honom eller menigheten. De stå båda i fara att tröttna på varandra. Om den frikyrkliga verksamheten skulle utveckla sig på samma sätt, så att predikanterna blevo de enda

andligt verksamma och jämt talande, så skulle medlemmarna i församlingarna tröttna, det hela stelna till och bli statskyrkan likt. Just det, att lekmännens arbete och vittnesbörd avlägsnats från kyrkan har vållat mycken andlig söndring och strid, avtappat kyrkan mycken kraft och försvagat hennes inflytande bland folket i landet. Det måste inträda en förändring härutinnan, om det skall utveckla sig till ett bättre tillstånd.

Det är säkert ingen lätt sak att finna en lämplig och lycklig form för ett nyttigt och fruktbringande samarbete mellan präster och lekmän. Svårigheter finnas, och dessa skola vid en närmare undersökning måhända visa sig vara större, än man på förhand kan beräkna. Ööverbanneliga kunna de emellertid icke vara. Något måste dock göras, om kyrkan skall bli till den betydelse och välsignelse för vårt folk, som hennes kostnad, storlek, ställning och tradition giva berättigande till att vänta.

En utväg till hjälp för prästen vore, om det i varje församling, där sådan kan ske, på framställning av ett visst antal medlemmar i församlingen å kyrkostämman utsåges en, i stora församlingar flera lämpliga och begåvade personer, som församlingen hade förtroende för och som gjort sig kända för kristligt intresse och stadga, att bistå pastorn i hans viktiga och ansvarsfulla arbete, såsom med predikan, vid möten, sjukbesök och i ungdomsverksamheten, vilken sistnämnda är så nödvändig, om kyrkan och kristendomen skola få rotfäste i det uppväxande släktet. I de allra flesta församlingar finnas kristliga personer med tillräcklig både kristlig och allmän kunskap och begåvning för detta värv. De flesta skulle säkert utföra detta arbete för intet på grund av sakens vikt och deras intresse därför. Men där ej så vore fallet, borde det vara en relativt lätt sak att på frivillig väg insamla det härför behövlige arvudet. Domkapitlet borde väl få myndighet att pröva dessa personers lämplighet för kallet, vartill de måhända till en början icke borde väljas för mer än högst 3 år i sänder.

Röster börja höjas för avskaffande av hela vår svenska statskyrka. Dessa röster skola tilltaga i styrka, om ej lekmännen komma in i dess arbete på ett mer direkt och verksamt sätt. Leksännen måste känna sig mer medansvariga för kyrkans arbete och utveckling, än vad de nu göra.

Då man som jag är övertygad om, att statskyrkans avskaffande skulle lända vårt folk till stor andlig skada, bidraga till upplösningen och förvirringen i riket samt delvis medföra en bedröflig avkristning och den rena hedendomens återuppkomst på många platser i landet, ville man gärna göra något för att förhindra detta.

Många frågor äro för övrigt uppe, som på det närmaste beröra både kyrkan och de frikyrkliga, såsom dop- och nattvardsfrågan, borgerlig begravning med flera. Om något kunde göras, som förmådde mildra spänningen mellan de kristendomsvänliga elementen här i landet, stärka den inbördes kärleken, hindra avkristningen och skapa större enighet och kraft i det andliga arbetet, skulle detta lända folk och land till stor välsignelse och sålunda vara mödan värt.

Det är också på tiden att vidtaga anstalter till alla goda och kristliga krafterns eniga resande mot de fördärvets makter, som hålla på att bryta in över oss.

Ungdomsbrottsligheten är i tilltagande. Vi ha icke fängelser nog att rymma alla våra unga förbrytare. Även i socialdemokratiska tidningar klagas det över ungdomens tilltagande förvildning, som man står rådlös för och vilken säkert icke kan botas genom annat än hälsokrafter från de helgade källor, som fordom gävo folken nytt liv och nya mål för livet.

Jag vågar alltså vördsamt föreslå,

att riksdagen behagade besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte dels genom för kristligt intresse kända personer låta utreda här ovan berörda frågor, dels även vidtaga skyndsamma åtgärder för förverkligande av i motionen uttalade önskemål.

Stockholm den 20 januari 1919.

Carl Boberg.